

GÖSTERMELİK PAKETLER İLE KADIN SORUNLARI ÇÖZÜLEMEZ

AKP'nin, "demokrasi paketi" adı altında sunduğu "seçim paketinde" yer alan kılık kıyafete yönelik maddenin kadınların özgürlük sorununu çözeceği iddia edilmektedir. Pakette kadınları mağdur duruma sokan toplumsal geri kalmışlık, kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve demokrasi açığı gibi önemli sorunlara tek satırla dahi değinilmemektedir. Çarpıcı bir rastlantı paketin açıklanmasının hemen ardından "Küresel Cinsiyet Eşitliği Sıralamasının" yayınlanması olmuştur. Türkiye bu ölçütlere göre dünya sıralamasında 2006 yılında 105. sırada iken 2013 yılında 136 ülke arasında 120. sıraya gerilemiştir. Göstergede sürekli gerileyen Türkiye, dünya sıralamasında Nepal, Mali, Çad, Yemen gibi ülkelerle birlikte en altta bulunan on beş ülke arasında yer almaktadır. Türkiye kadınların eğitim düzeyi açısından 104, ekonomi ve fırsat eşitliği bakımından 127 ve kadınların işgücüne katılımı bakımından 123. sıradadır. Avrupa ve Orta Asya ülkeleri arasında ise sondan bir önceki sıradadır. Bu ürkütücü tablo karşımızda iken, kadınlara özgürlük getirildiğinin öne sürülmesi, gülünç ama bir o kadar da acıklıdır.

On bir yılda, kadınların güçlendirilmesi ve kadın-erkek eşitliği konularında hiçbir niteliksel gelişme sağlanmamıştır. AKP'nin kadınların kamusal yaşamda, çalışma hayatında ve siyasette daha eşit konuma gelmeleri yönünde bir iradesi bulunmamaktadır.

Kadın-erkek eşitliğini kabul etmeyen Başbakan, kadın örgütleriyle yaptığı toplantıda, "Kadın-erkek eşitliğine inanmıyorum, kadın ve erkek farklıdır, birbirinin mütemmimidir (tamamlayıcısıdır)" demiştir. Başbakan bu söylemini kadın-erkek eşitliğinin yaradılışa ters olduğunu söyleyerek sürdürmüştür. Türkiye'nin kendine yakın bulduğu "yüzde ellisini" diğer yüzde elli aleyhine kıskırtmaya çalışan Başbakan, toplumun yüzde ellisini oluşturan kadınların sorunlarını, şekilci bir yaklaşımla, kılık kıyafetten ibaret

görmektedir. AKP'nin, kadınların kamusal yaşamda, çalışma hayatında ve siyasette erkeklerle eşit konuma gelmeleri yönünde bir iradesi bulunmamaktadır. On bir yılda, kadınların güçlendirilmesi ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik hiçbir niteliksel gelişme sağlanmamıştır. Tersine kadınların yaşadığı sorunların kaynağında yatan tutucu ve ataerkil değerler tüm toplumda pekiştirilmeye çalışılmıştır.

Kadınlar Eğitimden Yeteri Kadar Faydalanamıyor

Kadınların ekonomik, sosyal ve siyasi alanlarda var olabilmelerinin en önemli aracı eğitimidir. Oysa Türkiye'de 2012 yılı itibariyle okuma-yazma bilmeyen 2.788.757 kişinin yüzde 83'ünü kadınlar oluşturmaktadır. Cumhuriyetin ilk günlerinden bu yana ortaya konan çabalar sonucu tüm Türkiye'de kız çocukları eğitim olanağına kavuşmuş ve eğitim dünyasında kız öğrencilere yönelik ayrımcılık ortadan kalkmıştır. Ne var ki AKP iktidarı kız çocuklarını okuldan uzaklaştıran düzenlemeleri birbiri ardına devreye sokmaktadır. Eğitimi alt üst eden 4+4+4 sistemine geçilmesi kız öğrencilerin beşinci ve altıncı sınıflarda okulu terk etme eğilimini artırmıştır. Lise aşamasında açık eğitim yolunun açılması henüz ilk yılda yüz binin üzerinde kız öğrencinin okuldan kopmasına neden olmuştur. İşgücü piyasasına ara eleman yetiştiren mesleki ve teknik ortaöğretim okulları, kız öğrencileri yeni mesleklere yönlendirme konusunda çok yetersiz kalmaktadır. Kız Meslek Lisesi, Anadolu Kız Meslek Lisesi gibi sınıf mevcutlarının çoğunluğunu kızların oluşturduğu okullarda öğrencilere yeni vasıf kazandırabilen dallar çok sınırlı sayıda bulunmaktadır. Belediyeler, İŞKUR ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir kısmı sözde iş garantili açılan kurslardan mezun olan kadınlar, işgücüne katılamamaktadır. Çalışma dünyasının talep ettiği alanlarda ve nitelikte eğitim verilmemesi sonucu, kurslara katılan kadınlar işsiz sertifikası koleksiyoncusu haline getirilmiştir. Hükümet söylem ve uygulamaları ile kadınları eğitimin ilk basamaklarından itibaren belli alanlara hapsedmektedir.

Kadınların İşgücüne Katılımı Yetersiz

Kadınlar çalışma hayatında da erkeklerle eşit tutulmamaktadır. Kadınlar ücret farklılıkları, kıdem eşitsizliği ve yükselmeme sorunları ile karşı karşıyadır. Kadınlar kayıt dışı olarak istihdam edilmek istenmekte ve sigortasız, güvencesiz işlerde çalıştırılmaktadır. Bu koşullar ve çocukların bakımından sorumlu kişi olarak görülmeleri gibi kadına yönelik olumsuz toplumsal yargılar kadınların iş arama girişiminde bile bulunmadan çalışma yaşamından çekilmesine yol açmaktadır.

Türkiye’de kadınların işgücüne katılımı 1990’ların bir hayli gerisindedir ve uluslararası standartlara göre çok düşüktür. 2012 yılında kadınların işgücüne katılım oranı yüzde 29 iken kentlerde sadece yüzde 24’tür. OECD ve AB ülkelerinde kadınların işgücüne katılımı yüzde 60’ı bulmaktadır. OECD sıralamasında sonuncu sırada yer alan Türkiye bir üstündeki Meksika’nın da (yüzde 47,1) çok gerisindedir. Dünyadaki eğilimin aksine, AKP iktidarı döneminde Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranlarında düzenli bir artış sağlanamamıştır.

‘Merdiven altı’ olarak nitelendirilen işler kısa süreli ve geçici çalışmayı ve sosyal güvencesizliği beraberinde getirmektedir. Türkiye’de istihdam altındaki kadınların yüzde 57,8’i herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olmaksızın çalışmaktadır. AKP Hükümeti kadınların sigortasız, güvencesiz ve kayıt dışı çalışmalarını özendirici politikalar izlemektedir.

AKP Hükümeti tarafından benimsenen ataerkil değerler kadını ev işleri ile özdeşleştirmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yaptığı araştırmaya göre çok sayıda kadın “çalışma ortamlarının kadınlara uygun olmadığı” ve “gelenek ve göreneklerimizimize aykırı olduğu” gerekçesiyle çalışmamaya ya da sadece belli işleri yapmaya yönlendirilmektedir. Kadınların işgücüne katılmamalarının en önemli nedeni ev işleriyle meşgul olmaları gerektiği düşüncesidir. AKP Hükümeti bu eğilimleri değiştirecek adımlar atmak yerine pekiştirecek politikalar geliştirmektedir. AKP döneminde yürürlüğe giren, evlenen kadınlara kıdem tazminatı ile işten ayrılma hakkı, uzun doğum izni gibi uygulamalar kadın istihdamını teşvik edici

nitelikte değildir. İşverenler bu durumda kadın istihdam etmek istememektedir. Çalışan kadınlara aile/iş yaşamı dengesini sağlamaları için gerekli kurumsal ve yapısal destekler (tam gün okul, ucuz ve kaliteli kreş) verilmemektedir.

Çalışan kadınlar erkeklerle “eşit işe eşit ücret” alamamaktadır. Dünya Bankası raporuna göre Türkiye’de kadınlar ortalama olarak erkeklerden yüzde 20 oranında az ücret almaktadır. Ücret eşitsizliğinin temel nedenlerinden biri aynı işler ya da aynı değerdeki işler karşılığında erkeklerin daha tercih edilebilir görülmesinden kaynaklanan ayrımcılıktır. Bir diğer neden kadın ve erkeklerin yaygın olarak çalıştıkları iş kollarının farklı olmasıdır. Ataerkil değerler kadınların yetenek ve vasıflarının hafife alınmasına yol açmakta ve kıdemli pozisyonlara gelmesini engellemektedir.

Kayıt Dışı, Sigortasız, Güvencesiz Çalışan Kadın

Kadınlar düşük statülü, düşük ücretli işlerde ve zor koşullar altında çalışmaktadır. ‘Merdiven altı’ olarak da nitelendirilen bu işler kısa süreli ve geçici çalışmayı ve sonuçta sosyal güvencesizliği beraberinde getirmektedir. Türkiye’de istihdam altındaki kadınların yüzde 57,8’i herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olmaksızın çalışmaktadır. AKP Hükümeti kadınların sigortasız, güvencesiz ve kayıt dışı çalışmalarını özendirici politikalar izlemektedir.

Üniversite Mezunu Kadın İşgücüne Katılmıyor

Yüksekokul mezunlarının işsizlik oranı erkeklerde yüzde 7,5 iken kadınlarda yüzde 15’tir. Bu oran İspanya, Portekiz ve Şili’de yüzde 10’un, Brezilya ve Güney Kore’de yüzde 5’in altındadır. Daha önemli bir olumsuz gelişme üniversite mezunu kadınların işgücüne katılım oranlarındaki çarpıcı düşüştür. Yüksekokul ve fakülte mezunları arasında 1989 yılında yüzde 81,3 olan işgücüne katılım oranı 2008 itibarıyla yüzde 70,9’a gerilemiştir. Çalışma koşullarının olumsuzluğu, sosyal destek kurumlarının yetersizliği ve hükümetin kadınların çalışmasını caydırıcı yaklaşımı çok sayıda yüksekokul mezunu kadının çalışma hayatından çekilmesine yol açmaktadır.

AKP Kadını Eviyle Sınırlandırmak İstiyor

AKP’nin ataerkil zihniyeti var olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğini daha da derinleştirmektedir. Çalışma ve Sosyal

Güvenlik Bakanı için kadın “evde çocuk ve yaşlı bakımından sorumlu, iş yaşamında esnek saatlerde çalışarak evine daha fazla vakit ayırması gereken” bir kimsedir. Başbakan’ın kadın üzerinden kurguladığı nüfus politikası bu temel üzerine oturtulmaktadır. Kürtaj, sezaryen konularındaki yaklaşımı ile kadının bedenini siyasetin bir numaralı malzemesi haline getiren Başbakan, “1 çocuk iflas, 2 tane yerinde patinaj, 3 eh, bize 4-5 lazım” diyerek kadının ev dışındaki varlığına olan tahammülsüzlüğünü açıkça ortaya koymuştur.

AKP ile Kadına Yönelik Şiddet Tırmandı

AKP Hükümeti, kadınların özgürlüğünü kılık kıyafete indirgerken kadına yönelik şiddet, taciz, tecavüz ve özellikle kadın cinayetleri hızla artarak ürkütücü boyutlara ulaşmıştır. Uygulanan politikalar kadınlara yönelik şiddeti artıran zihniyetin arka planını oluşturmaktadır. Mevcut iktidarı savunan tutucu kanaat önderleri “kadınlar açık giysi giyerse elbette tecavüze uğrar” diyecek kadar ileri gitmiştir. Bu kimseler kadınların daha uygun giyinmelerini, erkekleri tahrik etmemelerini, hamileyken dışarı çıkmamalarını öğütlemektedir. Ne var ki AKP’nin “kutsal aile” tezi her gün beş kadının eşi, sevgilisi veya herhangi bir yakını tarafından öldürüldüğü ülkemizde tamamen çökmüştür. 2002’de 66 kadın öldürülürken, şiddetle mücadele eden kadın örgütlerinin belirlemelerine göre 2010 yılında, eşleri ve/ya aile fertleri tarafından öldürülen kadın sayısı 2400’ü aşmıştır. 2009’da yapılan kapsamlı bir çalışmaya göre, Türkiye’de evli kadın nüfusun yüzde 39’u fiziksel şiddete, yüzde 15’i cinsel şiddete, yüzde 44’ü duygusal istismara maruz kalmaktadır. Hükümet tarafından yürürlüğe konulan, “Aile İçi Şiddetle Mücadele Planı” başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Hükümet, kadına yönelik şiddet konusunda kanunlar çıkarıp anlaşmalar imzalamakta ama gerek mağdurları koruyacak gerekse şiddeti önleyecek önlemler almamaktadır. Nüfusu elli bini geçen belediyelerde sığınma evi mecburiyeti varken yapılan yasal düzenleme ile bu değiştirilmiş yüz bini geçen belediyelere sığınma evi açılması zorunluluğu getirilmiştir. Zaten yetersiz olan sığınma evi sayısı iyice sınırlandırılmıştır. Aile içi şiddet konusunda hakim, savcı ve güvenlik güçleri mensuplarının çok az bir kısmı eğitilmiştir. Polis mağdurlara her zaman gerekli ilgiyi göstermemekte ve mahkemeler karar vermede ağır davranmaktadır. Kadınların korunması için gerekli güvenlik önlemleri yeterince

alınmamakta ve genel olarak hukuk sistemi kadına yeterince destek olmamaktadır. Sonuçta kadınlar devlet desteğini yanlarında bulamamaktadır.

Kadınların Siyasete ve STK’lara Katılımı Sınırlı

Birleşmiş Milletlerin verilerine göre, 1998-2008 yılları arasında ulusal parlamentolardaki kadın oranı yüzde 8’den yüzde 18’e yükselmişken Türkiye’de 2011 Genel Seçimleri sonrasında kadın parlamenter oranı yüzde 14,2’de kalmıştır. Kabinede sadece bir kadın bakan yer almaktadır.

AKP Hükümeti, kadınların özgürlüğünü kılık kıyafete indirgerken kadına yönelik şiddet, taciz, tecavüz ve özellikle kadın cinayetleri hızla artarak ürkütücü boyutlara ulaşmıştır. Uygulanan politikalar kadınlara yönelik şiddeti artıran zihniyetin arka planını oluşturmaktadır.

Kadınların sivil toplum kuruluşlarına katılımı, ekonomik, siyasi ve sosyal yaşamda güçlenmelerini sağlamak bakımından büyük önem taşımaktadır. Ne var ki ülkemizde işçi ve işveren sendikalarının kadın başkanı yoktur. 2010 yılı verilerine göre sendikaların 475 kişilik yönetim kurulu üyeleri arasında kadınların oranı yüzde 7,2’dir. Türkiye’de 2012 yılı itibarıyla kadınların toplam dernek üye sayısına oranı yüzde 11,85 gibi düşük bir düzeyde kalırken, dernek üyesi kadınların toplam nüfusa oranı yüzde 2,15’i geçmemektedir. AKP iktidarı döneminde kadınların siyasete, sivil toplum kuruluşlarına ve genel olarak karar alma süreçlerine katılımlarında hiç bir olumlu gelişme kaydedilmemiştir.

Yönetimde Kadın: Ne Kadar Var?

Birçok Avrupa ülkesinde özel şirketlerin devletle iş yapabilmeleri yönetimlerinde kadınlara yer vermeleri koşuluna bağlanırken, AKP iktidarı döneminde yöneticiler arasında erkek egemenliği büsbütün pekişmiştir. 2013 yılı verilerine göre kamuda çalışanların yüzde 34’ü kadındır ama yöneticiler arasında kadınların oranı yüzde 13,6’ya kadar gerilemiştir. Hazine Müsteşarlığı’nda birim yöneticileri arasında sadece bir kadın bürokrat yer alırken BDDK’da ve SPK’da hiç kadın yönetici bulunmamaktadır. Merkez

Bankası, banka meclis üyeleri, başkan yardımcıları ve para politikaları kurulu üyeleri arasında kadın bürokrat yoktur. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve HSYK başkanları erkektir. Öğretim elemanları arasında (toplam 110 bin 633) kadın oranı yüzde 43, üniversite rektörleri arasında kadın oranı ise sadece yüzde 5'tir. Yapılan seçimleri kazanan beş kadın aday rektör olarak atanmamıştır. İlk ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenler arasında kadınlar yüzde 53 oranı ile çoğunlukta olmasına rağmen kadın okul müdürü, il ve ilçe milli eğitim müdürleri sayısı AKP iktidarı döneminde sürekli azalmış ve 2011 yılında yüzde 11'e gerilemiştir.

CHP Ne Diyor?

Kadınların karşılaştığı tüm sorunlar açısından AKP dönemi tam bir gerileme dönemi olmuştur. Hükümet geleneksel toplumsal cinsiyet farklılıklarını ortadan kaldırmak için çaba sarf etmek yerine kadın-erkek eşitsizliğini derinleştiren politikalar izlemiştir. AKP iktidarının eğilimi toplumdaki ataerkil değerleri ve davranış kalıplarını güçlendirme yönündedir.

CHP'nin temel hedefi kadın-erkek eşitliğini sağlayacak kurumsal altyapıyı güçlendirmektir. CHP iktidarında Eşitlik Bakanlığı kurulacak ve eşitlik eylem planı gerçekçi hedefler ve somut önerilerle yenilenecektir. Bütün kamu kurumlarında toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme yapılacaktır. Eşitliğe kaynak ayırma şeffaf hale getirilecektir. En fazla beş yıl içinde okuma yazma bilmeyen kadın kalmayacaktır. CHP kendi yönetim kademelerinde yüzde 33 kadın kotası koyarak, kadınların karar verme süreçlerine katılmasındaki kararlılığını göstermiştir. CHP kamu yönetiminde kadın yönetici sayısını en üst düzeye çıkartacaktır. AB ülkelerine koşut olarak özel sektörde de kadınların yönetim kademelerinde yer almasını sağlayacak hukuki yaptırım ve teşvikler uygulanacaktır. Kadınların çalışma hayatına vasıflı işgücü olarak katılmaları sağlanacaktır. Güvencesiz çalışmanın önüne geçilecek ve bu konuda işverene destek olunacaktır. Hedef eşit temsil, eşit katılım, eşit yurttaşdır.

Şiddet mağduru kadınlar kesinlikle korunacaktır. Korunma kapsamına alınmak için gerekli işlemler (karakol, savcılık v.b.) hızlandırılacak, kurumsal korunma olanakları

(sığınma evleri v.b.) artırılabilecektir. Mağdur olmuş kadınların hayatlarını bağımsız ve güçlü olarak sürdürebilecekleri altyapı (kredi, eğitim, barınma, iş v.b.) sağlanacaktır. Kadınların çalışma hayatına katılmalarını engelleyen nedenleri kaldırmak amacı ile tam gün okul, uzun süreli ucuz gündüz bakım hizmetleri, ailedeki engelli ve yaşlıların bakımında toplumsal ve kurumsal destek gibi olanaklar geliştirilip, yaygınlaştırılacaktır. Ailenin mutluluğu bireyler arasında eşit ve paylaşımcı değerlerin benimsenmesine bağlıdır. Bu hedefe ulaşmak ancak kadınların güçlendirilmesi ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanması neticesinde mümkün olur. Bunu sağlamak devletin asli görevidir.

CHP iktidarında Eşitlik Bakanlığı kurulacak ve eşitlik eylem planı gerçekçi hedefler ve somut önerilerle yenilenecektir. Bütün kamu kurumlarında toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme yapılacaktır. Eşitliğe kaynak ayırma şeffaf hale getirilecektir.

CHP ülkemizde kadın-erkek eşitliğini hedefleyen en büyük dönüşümleri gerçekleştirmiş olan partidir. CHP, kadın-erkek eşitliği mücadelesini zihniyet değişikliğinden hukuka, eğitimden çalışma hayatına kadar toplumsal yaşamın her alanına taşımıştır. CHP kadına seçme ve seçilme hakkını getirmiştir. CHP'nin hedefi tüm alanlarda kadınları önemli pozisyonlara getirerek toplumdaki cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmaktır. CHP'liler kadınları ikinci sınıf insanlar olarak gören yerleşik değerler ve ataerkil zihniyetle tüm gücüyle mücadele edecek inanç, yetenek ve cesarete sahiptir.

Demokrasi ancak kadınların güçlendiği ve tam anlamıyla eşit yurttaş olduğu bir toplumda kökleşebilir. Kadınlar Türkiye'nin yeterince değerlendiremediği en büyük varlığıdır. Kadınların toplumsal ve kamusal yaşama daha eşit katılmalarından, kısacası daha güçlü olmalarından kadınlar kadar erkekler ve çocuklar, neticede tüm ülke yararlanacaktır.

Kadınlar için özgürlük, eşitlik ve adalet CHP ile gelecektir.

